

Argymhellion yr Adroddiad Blynyddol — ADOLYGWYD ym mis Mehefin 2019, cyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2019

Diweddariadau Chwarterol ar gyfer y wefan

Bob blwyddyn, trwy fy adroddiad blynyddol, rwy'n cyflwyno argymhellion i Lywodraeth Cymru ynghylch y materion polisi allweddol lle hoffwn i weld gweithredu yn ystod y 12 mis nesaf. Yn ystod y flwyddyn bydda i'n mynd ar ôl yr argymhellion hyn trwy gyfarfodydd gydag Ysgrifenyddion Cabinet a Gweinidogion, swyddogion arweiniol, a rhanddeiliaid eraill, gan gynnwys plant a phobl ifanc.

Lle mae argymhellion wedi cael eu cynnwys ar yr un testun mewn sawl blwyddyn olynol, maent wedi'u rhestru o dan yr un pennawd, yn nhrefn y dyddiad.

Rwyf i wedi rhoi gradd Coch / Ambr / Gwyrdd i bob argymhelliad, i fesur cynnydd yn erbyn yr hyn alwais i amdano. Fy asesiad fy hun yw lliw'r radd, ar sail ymgysylltiad â'r holl randdeiliaid allweddol. Mae'n bwysig nodi nad yw'r radd yn asesu a yw Llywodraeth Cymru yn cytuno gyda'r argymhelliad neu beidio. Mae lliw'r radd yn adlewyrchu a fu unrhyw newidiadau polisi ac ymarfer sy'n gwella bywydau plant yng Nghymru ac yn rhoi amddiffyniad pellach iddyn nhw fwynhau eu hawlau o dan CCUHP.

- Coch** Dim tystiolaeth o newidiadau polisi nac ymarfer ers cyflwyno'r argymhelliad. Dim gwelliant ym mhrofiadau plant.
- Ambr** Peth tystiolaeth o newid polisi neu ymarfer, ond nid yw'r argymhelliad wedi'i gyflawni'n llawn yn llwyddiannus eto.
- Gwyrdd** Argymhelliad wedi'i roi ar waith a gwahaniaethau nodedig ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n derbyn gwasanaeth neu gymorth.

Pwnc	Argymhellion	Gradd Coch/Ambr/Gwyrdd ar hyn o bryd ac unrhyw newid o'r diweddariad diwethaf	Sylwadau
<p>Cymorth Mabwysiadu</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol a threfniadau cydweithio rhanbarthol i sicrhau mwy o ddarpariaeth cymorth mabwysiadu, gan ddarparu adnoddau ychwanegol yn ôl y galw.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Mae gwaith yn parhau yng nghyswllt cymorth mabwysiadu, ond mae i'w groesawu bod camau cadarnhaol yn cael eu cymryd i roi sylw i fwllch sy'n parhau ar gyfer llawer gormod o blant a'u teuluoedd.</p> <p>Mae'r NAS yn blaenoriaethu cymorth mabwysiadu ac yn rhoi gwybodaeth i'm swyddfa ynghylch cynnydd yn gyson.</p> <p>Gyda chymorth £2.3 miliwn o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, mae'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol, ynghyd ag Adoption UK, wedi cyhoeddi eu bod yn datblygu amrywiaeth o wasanaethau cymorth mabwysiadu.</p> <p>Bydd teuluoedd yng Nghymru yn gallu cael mynediad i Wasanaethau</p>

			Cymorth Addysg Therapiwtig i Fabwysiadwyr (TESSA) a bydd plant yn gallu cael mynediad i wasanaethau cymorth penodol ar gyfer plant. Mae'r gwasanaethau cymorth hyn i gael eu hestyn ledled Cymru.
Eiriolaeth	<p>2015/16 Dylai'r Llywodraeth weithio gydag ADSS a CLIC i weithredu dull cenedlaethol o ymdrin ag eiriolaeth statudol fel mater o flaenoriaeth, er mwyn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc cymwys ledled Cymru yn derbyn 'cynnig gweithredol' o ran eiriolaeth ac yn cael eu cefnogi i fynegi barn ar y gofal a'r cymorth maen nhw'n eu derbyn.</p> <p>2016/17 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn monitro gweithrediad y Dull Cenedlaethol o Ymdrin ag Eiriolaeth Statudol er mwyn sicrhau bod y gwasanaethau arfaethedig yn cyrraedd pawb sydd â hawl i'w derbyn, gan gynyddu tebygolrwydd canlyniadau cadarnhaol i blant a phobl ifanc.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Cōd Ymarfer Rhan 10 yn cael ei newid i roi grym statudol i'r Dull Cenedlaethol o ymdrin ag Eiriolaeth Statudol, gan gynnwys yr holl ddogfennau cysylltiedig.</p>	Dim newid	<p>Mae'n bleser gen i nodi bod y Dull Gweithredu Cenedlaethol bellach yn weithredol ar draws yr holl ranbarthau.</p> <p>Rwyf hefyd yn falch bod Llywodraeth Cymru, yn dilyn yr argymhelliad hwn yn fy adroddiad yn 2016-17, wedi cynnal gweithgor i fonitro ei weithrediad. Mae'r grŵp hwnnw wedi adolygu'r adroddiadau data ac wedi gwneud newidiadau bach i'r dull o ddarparu'r Cynnig Gweithredol o ran eiriolaeth, er mwyn sicrhau ei fod yn gweithio yn y ffordd fwyaf addas i blant a phobl ifanc, ac yn eu helpu i gael mynediad i'r gwasanaeth pwysig hwn. Mae hyn yn ei dro yn eu helpu i gyflawni eu hawliau.</p> <p>Rydym ni'n parhau i weithio ochr yn ochr â Llywodraeth Cymru i sicrhau bod y Dull Cenedlaethol o ymdrin ag Eiriolaeth Statudol a'r Cynnig</p>

			Gweithredol yn cael eu hadlewyrchu'n glir yng Nghôd Ymarfer Rhan 10.
Iechyd meddwl	<p>2015/16 Dylai Rhaglen y GIG, Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc, barhau i dderbyn lefelau digonol o arian i gyflawni ei huchelgais a monitro a yw profiadau plant o ofal iechyd meddwl yn gwella.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod rhaglen T4CYP yn parhau y tu hwnt i'r flwyddyn ariannol hon, nes ei bod wedi cyflawni ei nodau uchelgeisiol. Cyn i'r rhaglen genedlaethol ddod i ben, mae angen i'w gwelliannau gael eu gwreiddio'n ddigonol ac yn gyson ar lefel leol er mwyn i'r byrddau cynllunio rhanbarthol fedru cynnal cynnydd ac ansawdd y ddarpariaeth i bob plentyn ledled Cymru.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithredu i fynnu bod Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol (BPRh) yn sefydlu strwythurau cynllunio amlasiantaeth penodol ar gyfer plant a phobl ifanc, a fydd yn adrodd i'r BPRh. Dylen nhw hefyd fynnu bod Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol yn cymryd camau i integreiddio gwasanaethau gofal cymdeithasol a iechyd meddwl plant i dimau aml-ddisgyblaeth, fel eu bod yn ymateb i anghenion eu poblogaethau lleol o blant a phobl ifanc sydd angen cymorth a thriniaeth emosiynol, ymddygiadol neu iechyd meddwl.</p>	Dim newid	<p>Cafodd y cyllid ar gyfer T4CYP ei estyn tan fis Hydref 2019. Mae cynllun gwaith y flwyddyn olaf wedi cychwyn.</p> <p>Rwy'n croesawu ymgysylltiad T4CYP â rhanddeiliaid yn eu cynllun gwaith ar gyfer y flwyddyn olaf. Rwy'n falch o nodi rhai ffigurau addawol yn y data meincnodi o T4CYP a ddiweddarwyd, a gafodd ei gyhoeddi ochr yn ochr â diweddariad Llywodraeth Cymru ar gynnydd ers yr adroddiad <i>Cadernid Meddwl</i>, sy'n cymharu Cymru â gweddill y Deyrnas Unedig.</p> <p>Rhoddodd Llywodraeth Cymru ddiweddariad i'r pwyllgor ar eu hymateb i <i>Cadernid Meddwl</i> ym mis Mai. Roeddwn i'n falch o weld cynnydd mewn rhai meysydd o ran strwythurau cynllunio a mecanweithiau ar gyfer ymdrin â'r materion hyn. Fodd bynnag, nid yw'r diweddariadau hyn hyd yma yn dangos newid amlwg ar lawr gwlad i blant a phobl ifanc yng Nghymru mewn llawer o feysydd cymorth a gofal iechyd meddwl.</p>

Mae Llywodraeth Cymru a T4CYP yn gweithio tuag at sicrhau bod Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol yn asiantaethau allweddol ar gyfer cyflawni wedi i T4CYP ddod i ben.

Rwy'n croesawu'r cyllid Trawsffurfiant, a gyhoeddwyd ochr yn ochr â lansio *Cymru Iachach*.

Rwy'n falch o weld bod rhai BPRhau wedi cynnwys gwasanaethau amlasiantaeth i blant a phobl ifanc yn eu cynigion i Gronfa Trawsffurfiant Llywodraeth Cymru, a bod rhai o'r rheiny wedi cael eu cymeradwyo.

Ni welwyd gweithredu gan Lywodraeth Cymru hyd yma yng nghyswllt *gorfodi* sefydlu strwythurau cynllunio amlasiantaeth penodol.

Yr hydref yma, bydda i'n ymweld â phob BPRh, ac yn eu herio i ddangos eu hymrwymiad i blant a phobl ifanc sydd ag anghenion cymhleth, a'r mesurau maen nhw'n eu cymryd i sicrhau eu bod yn derbyn y gofal a'r gefnogaeth angenrheidiol.

<p>Iechyd meddwl a llesiant mewn ysgolion</p>	<p>2015/16 Dylai rhaglen adolygu'r cwricwlwm 'Dyfodol Llwyddiannus', weithio'n agos gyda rhaglen Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc y GIG er mwyn hybu dulliau gweithredu ysgol gyfan, sy'n seiliedig ar dystiolaeth o ymdrin â pherthnasoedd iach, iechyd meddwl a llesiant.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n falch o weld bod Grŵp Gorchwyl a Gorffen Gweinidogol ar y Cyd wedi'i sefydlu ar Ddull Ysgol Gyfan o ymdrin â Iechyd Meddwl a Llesiant, a'i fod wedi cyfarfod dair gwaith.</p> <p>Rwy'n falch bod Grŵp Rhanddeiliaid Ieuencid Cenedlaethol wedi cael ei sefydlu i gefnogi'r gwaith ar Ddull Gweithredu Ysgol Gyfan. Rwy'n gobeithio y bydd plant a phobl ifanc yn gyfranogwyr gweithredol yn y gwaith hwn, yn cyd-gynhyrchu cynnyrch ac yn rhoi cyngor ac arweiniad i'r rhai sy'n gweithio ar y dull gweithredu ysgol gyfan.</p> <p>Mae'n dda gweld bod argymhellion <i>Cadernid Meddwl</i> wedi cael eu mapio yn erbyn cynllun gwaith y Grŵp Gorchwyl a Gorffen. Rwyf hefyd yn falch bod model rhesymeg gydag allbynnau a chanlyniadau clir yn cael ei ddatblygu.</p> <p>Rwyf hefyd yn credu bod y gwaith Dull Gweithredu Ysgol Gyfan wedi newid ffurf ers y cychwyn, ac rwy'n credu bod gwell dealltwriaeth o'r angen i'r dull gweithredu ysgol gyfan gynnwys pob asiantaeth ac actor sy'n ymwneud â</p>
--	---	-------------------------	--

			<p>bywydau plant yn yr ysgol, gartref, ac yn y gymuned — yn nodedig, bu arwyddion o gydnabod pwysigrwydd y cwricwlwm newydd, rôl gwaith ieuenctid, a chanllawiau newydd Llywodraeth Cymru ar fwlio.</p> <p>Yn fy marn i, mae'r gwaith hwn bellach yn symud i'r cyfeiriad cywir, ac rwy'n edrych ymlaen at weld dull gweithredu ysgol gyfan yn cael ei roi ar waith.</p>
Trafnidiaeth	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru adolygu Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 a'r ddarpariaeth statudol a'r canllawiau gweithredol cysylltiedig, er mwyn sicrhau bod pob taith i'r ysgol ac oddi yno yn ddiogel, a bod awdurdodau lleol yn gwbl glir ynghylch eu cyfrifoldebau i sicrhau bod hyn yn digwydd.</p>	Dim newid	<p>Nid oes bwriad i adolygu'r Mesur ar hyn o bryd, ond mae'r ymatebion ymgynghori i'r Cōd Anghenion Dysgu Ychwanegol drafft sy'n ymwneud â'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr yn cael eu hystyried ar hyn o bryd.</p>
Anghenion Dysgu Ychwanegol	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth newydd a Chōd Ymarfer Cadarn sy'n cyflawni'r ymrwymiad i blant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno dyletswydd ar bob corff perthnasol o dan y Ddeddf i roi sylw dyledus i CCUHP a CCUHPA, ac i roi'r ddyletswydd honno ar wyneb y Bil.</p>	Dim newid	<p>Cafodd Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys (Cymru) 2018 ei phasio gyda sylw dyledus i CCUHP a CCUHPA ar wyneb y Bil.</p> <p>Yn ddiweddar bu'r Cōd Ymarfer drafft a'r Rheoliadau'n destun ymgynghoriad. Roedd y Cōd drafft yn cynnwys esboniad grymus ar bwysigrwydd cyfranogiad ystyrlon ac adlewyrchiad</p>

			<p>clir o ddyletswydd sylw dyledus wrth gynllunio darpariaeth ar lefel leol.</p> <p>Rwyf wedi cyflwyno ymateb llawn i'r ymgynghoriad ar y Côd, yn amlinellu sut gall dyletswydd sylw dyledus gael ei chryfhau ymhellach trwy brif-ffrydio hawliau plant i ymarfer pob dydd, er enghraifft trwy gynnwys hawliau yn y templed Cynllun Datblygu Unigol.</p> <p>Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod penderfyniadau a wneir ynghylch plant unigol yn cael eu llywio'n glir gan hawliau dynol y plentyn.</p>
<p>Anghenion Dysgu Ychwanegol</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru gryfhau'r cydlyniant, y ddarpariaeth a'r gefnogaeth sy'n cael eu darparu i blant a phobl ifanc ag anghenion dysgu ychwanegol, gan gynnwys cyflwyno dyletswyddau statudol i Fyrddau Iechyd Lleol ac ymddiriedolaethau GIG i ddarparu cymorth ac i gryfhau pwerau Tribiwnlys Addysg Cymru.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru hefyd gryfhau pwerau Tribiwnlys Addysg Cymru trwy estyn ei gylch gorchwyl i gwmpasu cyrff iechyd.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Bellach bydd gan y Tribiwnlys Addysg bwerau dros gyrff iechyd o dan y Ddeddf, gan gynnwys y gallu i wneud cais am dystiolaeth ac adroddiadau ar gyfer apeliadau.</p>

<p>Tlodi Plant</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru roi arweiniad clir a chadarn i ddileu tlodi plant, trwy ymgysylltu'n gadarnhaol ac yn gydweithredol â Llywodraeth y Deyrnas Unedig, a chyrrff cyhoeddus a phreifat ar draws pob sector, gan gynnwys cyflogwyr.</p> <p>Er mwyn mynd i'r afael â thlodi plant, dylai Llywodraeth Cymru sefydlu a monitro cynllun cyflawni penodol ar gyfer tlodi plant, gyda thargedau a cherrig milltir clir, er mwyn gyrru gweithrediad strategaeth genedlaethol a fydd yn sicrhau nad yw unrhyw blentyn o dan anfantais o ran gwireddu ei hawliau o dan CCUHP.</p> <p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru ddefnyddio pob dull sydd ar gael iddynt i liniaru tlodi plant, gan gynnwys defnyddio pwerau newydd i godi trethi. Dylai gefnogi awdurdodau lleol i gynnig cymorth pellach mewn meysydd penodol y gwyddys eu bod yn rhoi pwysau ar y teuluoedd tlodaf, gan gynnwys eisiau bwyd yn ystod y gwyliau, costau gwisg ysgol a biliau tanwydd uchel yn y cartref.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Ddechrau mis Mawrth 2019, fe gyhoeddais fy adroddiad ar Dlodi Plant, <i>Siarter ar gyfer Newid</i>. Roedd y prif argymhelliad yn yr Adroddiad hwnnw'n galw am Gynllun Cyflawni ym maes Tlodi Plant, i'w seilio ar yr argymhellion eraill yn yr adroddiad ynghylch costau diwallu anghenion sylfaenol i deuluoedd; costau'r ysgol; a'r diffyg cyfleoedd a'r cau allan yn y gymuned.</p> <p>Mae'r Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol, sydd â chyfrifoldeb am gydlynw mesurau i liniaru tlodi plant, wedi darparu ymateb ffurfiol i'r argymhellion yn fy adroddiad <i>Siarter ar gyfer Newid</i>. Er y ffaith nad oedd sôn am ddatblygu Cynllun Cyflawni ym maes Tlodi Plant yn ei llythyr, soniodd y Prif Weinidog am ffocws Llywodraeth ar Gynllun Cyflawni, fel sydd wedi ei amlinellu yn fy adroddiad, yn ystod Cyfarfod Lawn ar 9 Gorffennaf.</p> <p>O ran mesurau gweithredu penodol, rwy'n cydnabod bod cyllid wedi cael ei ddarparu i wella ac estyn mynediad i'r</p>
---------------------------	---	-------------------------	---

			<p>Grant Datblygiad Disgyblion (PDG) a bod cynnyrch hylendid am ddim wedi cael eu cyflwyno mewn ysgolion a Sefydliadau Addysg Bellach. Rwyf hefyd yn falch o ddysgu bod cofrestru awtomatig yn cael ei ystyried yng nghyswllt prydau ysgol am ddim.</p> <p>Fodd bynnag, rwy'n dal i bryderu nad oes cynlluniau tymor byr i adolygu'r meini prawf cymhwysedd ar gyfer prydau ysgol am ddim yma yng Nghymru.</p> <p>Rwyf hefyd yn awyddus i weld canlyniad adolygiad Prif Weinidog Cymru o raglenni ariannu Llywodraeth Cymru, er mwyn sicrhau bod eu heffaith i fynd i'r afael â thlodi plant yn cael ei mwyafu. Rwyf wedi cael fy sicrhau y bydd fy argymhellion yn cael eu cymryd i ystyriaeth yno.</p>
<p>Y Cwricwlwm a CCUHP</p>	<p>2015/16 Dylai addysg hawliau dynol, gan gynnwys gwybodaeth am hawliau plant, fod â sylfaen gadarn yn nhrefniadau newydd y 'Cwricwlwm i Gymru — Cwricwlwm am oes'.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwyf wedi fy siomi nad yw'r Papur Gwyn, er i'r Llywodraeth dderbyn fy argymhelliad yn 2017/18, yn cynnwys dyletswydd sylw dyledus i CCUHP ar y Bil Cwricwlwm ac Asesu. Mewn</p>

	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru wneud addysg hawliau dynol plant yn elfen orfodol o'r cwricwlwm. Dylai rhaglen Diwygio'r Cwricwlwm wreiddio dysgu am Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ar draws pob rhan o'r cwricwlwm newydd. Dylai hynny gynnwys cysylltu'r Fframwaith Galluedd Digidol â hawliau plant, a chefnogi plant a phobl ifanc i ddeall bod ganddyn nhw'r un hawliau ag sydd ganddynt oddi ar-lein.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod anghenion a lles hirdymor plant yn cael eu diogelu trwy sicrhau bod y cwricwlwm newydd yn amlwg wedi'i sylfaenu ar Ddull Gweithredu seiliedig ar Hawliau Plant, a bod y deilliannau dysgu yn cefnogi pob plentyn i wybod beth yw eu hawliau o dan CCUHP.</p>		<p>ymateb, rwyf wedi cyhoeddi datganiad ynghylch gwneud y ddarpariaeth hon, ac rwyf wedi ymateb yn llawn i'r ymgynghoriad ar y Papur Gwyn.</p> <p>Serch hynny, rwy'n falch o weld bod CCUHP a dull gweithredu seiliedig ar hawliau plant wedi cael eu cynnwys yn yr egwyddorion troswaol sy'n llywio cyflwyno'r cwricwlwm. Mae hawliau plant a CCUHP hefyd wedi'u cynnwys ym Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau a Iechyd a Llesiant, fel bod pob plentyn yn dysgu am eu hawliau dynol.</p> <p>Bydda i'n dal i bwysu am gynnwys dyletswydd sylw dyledus ar y Bil, ac am roi lle mwy amlwg i hawliau dynol plant ym mhrofiad plant o'r cwricwlwm.</p>
<p>Cyfranogiad pobl ifanc wrth ddiwygio'r cwricwlwm</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod trefniadau ar waith i gefnogi cyfranogiad plant a phobl ifanc mewn prosesau gwneud penderfyniadau sy'n ymwneud â diwygio addysg.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod canlyniadau cyflawni'r cwricwlwm newydd yn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn dysgu am eu hawliau, a bod dull gweithredu seiliedig ar</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwyf wedi gwneud ymdrech bendant i gefnogi Llywodraeth Cymru i ymgysylltu â phlant a phobl ifanc, gan gynnwys hwyluso sesiynau'n uniongyrchol gyda swyddogion a phobl ifanc. Ond mae'r llywodraeth wedi colli cyfle i weithredu hyn yn systematig fel rhan o'r broses ddatblygu, a bellach mae'r cyfle i gyd-gynhyrchu'n ystyrlon gyda phlant a phobl ifanc wedi mynd heibio.</p>

	<p>hawliau plant yn sylfaen ar gyfer egwyddorion tywys cyflwyno'r cwricwlwm. Dylai cyfranogiad plant a phobl ifanc gael ei gynnwys yn systematig yng ngham nesaf datblygu'r cwricwlwm.</p>		<p>Fersiwn pobl ifanc o'r Papur Gwyn oedd yr unig ddull ymgynghori oedd ar gael yn gyhoeddus i blant yn ystod y broses ddatblygu rhwng cyhoeddi Dyfodol Llwyddiannus a mis Ebrill 2019.</p> <p>Cychwynnodd y broses ymgynghori ynghylch cynnwys y cwricwlwm ym mis Ebrill 2019. Ni chafodd dogfennau ymgynghori eu rhyddhau tan ganol mis Mehefin, sy'n golygu roedd gan bobl ifanc tipyn dros fis yn unig i gymryd rhan. Mae'n destun siom nad oedd y cynllun hwn yn ei le ar ddechrau'r cyfnod ymgynghori. Byddaf yn ystyried crynodeb yr ymatebion i'r ymgynghoriad pobl ifanc yn fanwl ac asesu i ba raddau mae dull a chwestiynau yr ymgynghoriad wedi galluogi pobl ifanc i gymryd rhan yn y broses yn effeithiol.</p>
<p>Dewis Addysgu Gartref</p>	<p>2015/16 Dylai'r Llywodraeth gryfhau'r gofynion bod rhieni'n cofrestru fel rhai sy'n dewis addysgu eu plant gartref, a bod pob plentyn y dewiswyd eu haddysgu gartref yn cael eu gweld gan weithiwr proffesiynol o leiaf unwaith y flwyddyn, er mwyn medru rhoi barn ar eu profiadau addysgol.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Cyhoeddwyd ymateb Llywodraeth Cymru i'm hadroddiad blynyddol ar gyfer 2017-18 ar 30 Tachwedd, yn derbyn fy nhri phrawf ar gyfer y polisi hwn.</p> <p>Ers mis Tachwedd rwyf wedi bod yn asesu datblygiad canllawiau statudol i</p>

2016/17

Rwy'n dal o'r farn bod angen i Lywodraeth Cymru newid y canllawiau cyfredol fel bod ganddyn nhw rym statudol, a chynnwys cofrestr orfodol ar gyfer pob plentyn sy'n cael eu haddysgu gartref, er mwyn sicrhau nad ydynt yn syrthio "oddi ar radar" hyd yn oed y gwasanaethau cyffredinol. Wrth ddiwygio'r canllawiau, mae hefyd yn bwysig bod pwerau clir yn cael eu cynnwys i awdurdodau lleol sicrhau eu bod yn gweld plant ac yn siarad â nhw'n uniongyrchol am eu haddysg eu hunain.

2017/18

Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn symud y polisi a ddiweddarwyd ymlaen i ymgynghori arno eleni, gyda'r nod o fodloni'r tri phrawf canlynol yn llwyr:

- Yn gyntaf, bod modd rhoi cyfrif am bob plentyn yng Nghymru, heb i neb ohonynt lithro o dan radar y gwasanaethau cyffredinol, a'r gymdeithas yn gyffredinol.
- Yn ail, bod pob plentyn yn derbyn addysg briodol a'u hawliau dynol eraill, gan gynnwys iechyd, gofal a diogelwch.
- Ni ellir cyflawni hyn heb y trydydd nod, sef bod pob plentyn yn cael cyfle i gael eu gweld, a bod eu barn, gan gynnwys eu barn am eu haddysg a'u profiadau yn cael gwrandawriad.

weld a yw'r rheiny'n bodloni fy nhri phrawf.

Mae'r Llywodraeth wedi ymateb i'm hawgrymiadau, ac mae'r drafft diweddaraf a welwyd gan fy swyddfa wedi cael ei gryfhau'n sylweddol.

Gallai'r drafft hwn newid eto cyn bod yn destun ymgynghoriad cyhoeddus, sydd bellach i ddigwydd ym mis Gorffennaf.

Rwy'n cadw'r opsiwn i ddefnyddio fy mhwerau adolygu ffurfiol ar unrhyw adeg os byddaf yn pryderu nad yw'r Llywodraeth yn ymarfer ei swyddogaethau i sicrhau bod nodau polisi priodol yn cael eu cyflawni.

<p>Amddiffyniad Cyfartal</p>	<p>2015/16 Dylid cyflwyno bil i'r Cynulliad cyn gynted â phosibl i ddileu amddiffyniad 'cosb resymol'.</p> <p>2016/17 Ni wnaed argymhelliad newydd ynghylch y pwnc hwn eleni; ond roedd yn rhan bwysig o'n polisi craidd a'n gwaith dylanwadu yn ystod y flwyddyn.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell y dylid cyflwyno Bil cyn gynted â phosibl i sicrhau bod ymrwymiad y Llywodraeth yn cael ei gyflawni.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n falch bod Llywodraeth Cymru bellach wedi cyflwyno Bil i ddileu amddiffyniad cosb resymol yng Nghymru. Rwy'n cefnogi'r Bil hwn.</p> <p>Yn ystod Cam 1 y Bil fe wnes i ddarparu tystiolaeth ysgrifenedig, ac roeddwn i'n falch o gael cyfle i roi tystiolaeth ar lafar i'r Pwyllgor yn eu sesiwn gyntaf o dystiolaeth ar y mater pwysig hwn (2 Mai 2019).</p>
<p>Senedd Ieuencid</p>	<p>2015/16 Er nad oes dyletswydd ddeddfwriaethol arnaf fi i gyflwyno argymhellion i Gynulliad Cenedlaethol Cymru, rwyf am ategu fy mwriad i bwysu am ailsefydlu gofod democrataidd cenedlaethol i bobl ifanc, ar ffurf cynulliad ieuencid. Rwy'n gwbl ymroddedig i weithio gyda phobl ifanc a'r Cynulliad Cenedlaethol i wireddu'r uchelgais hon.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Bu'r Senedd Ieuencid yn eistedd am y tro cyntaf ym mis Chwefror 2019. Mae hwn yn ddatblygiad eithriadol o gadarnhaol i sicrhau cyfranogiad a chynrychiolaeth pobl ifanc ar lefel genedlaethol.</p> <p>Mae fy nhîm yn dal i ymgysylltu â thîm y Cynulliad sy'n cefnogi'r gwaith hwn, er mwyn archwilio'r ffyrdd gorau i'r Senedd Ieuencid graffu ar fy ngwaith, ac er mwyn i ni fedru alinio'n blaenoriaethau lle bo modd i sicrhau'r craffu mwyaf ar waith y Llywodraeth.</p>

<p>Pobl ifanc sy'n gadael gofal</p> <p>Adroddiad "Breuddwydion Cudd"</p>	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru gyflawni eu holl ymrwymadau a nodwyd yn adroddiad Breuddwydion Cudd, gan gynnwys cefnogaeth gyfartal i bawb sy'n gadael gofal, p'un a ydyn nhw wedi dod o ofal maeth neu ofal preswyl, cyllid ar gyfer ymgynghorwyr personol i gefnogi pawb hyd at 25 oed sy'n gadael gofal, cyhoeddi gwybodaeth glir i ymadawyr gofal ar faterion ariannol a gwarantu cefnogaeth ariannol i ymadawyr gofal sy'n mynd i addysg uwch. Dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn weithredol ar eu cynnydd yn erbyn yr ymrwymadau hyn i awdurdodau lleol, a hefyd yn uniongyrchol i blant a phobl ifanc eu hunain.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag ymadawyr gofal ac awdurdodau lleol i gynhyrchu gwybodaeth ariannol glir sydd ar gael yn genedlaethol, i helpu pobl ifanc a'u hymgyngorwyr personol i gael mynediad i'r amrywiaeth o grantiau, budd-daliadau a phethau y gallant eu hawlio wrth adael gofal.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n croesawu buddsoddiad Llywodraeth Cymru mewn cefnogaeth i ymadawyr gofal, mewn ymateb i'm hadroddiad Breuddwydion Cudd.</p> <p>Yn arbennig, mae creu cronfa Gŵyl Ddewi a dyrannu cyllid ychwanegol i Awdurdodau Lleol i ddarparu ymgynghorwyr personol i bob person ifanc cymwys hyd at 25 oed yn fanteision cadarnhaol sydd eisoes yn cael eu mwynhau gan bobl ifanc sy'n gadael gofal. Doedd y bobl ifanc y buon ni'n siarad â nhw yn 2018 ddim i gyd yn ymwybodol o'r datblygiadau ynghylch cefnogaeth ymgynghorydd personol, er ein bod yn nodi'r nifer uchel o bobl ifanc sydd eisoes wedi cyrchu cronfa Dydd Gŵyl Dewi.</p> <p>Mae pedair rhan i'r argymhelliad.</p> <p>Y rhannau lle na wnaed cynnydd hyd yma fyddai cymorth cyfartal i bawb sy'n gadael gofal, gan gynnwys rhai o ofal preswyl, a chyhoeddi gwybodaeth glir ynghylch materion ariannol i ymadawyr gofal.</p> <p>Rwyf wedi ysgrifennu at Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol yn Llywodraeth Cymru i ategu</p>
--	---	-------------------------	--

			<p>pwysigrwydd cynnydd yn y meysydd hyn.</p> <p>Mae fy swyddfa i'n parhau i gydweithio'n agos â Llywodraeth Cymru ar y pwyntiau hyn, gan gynnwys gweithredu fel arsylwr i'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar ofal preswyl.</p> <p>Mae Cynllun Gweithredu'r Grŵp i gael ei gyhoeddi ym mis Mehefin 2019, ac rwy'n gobeithio y bydd y camau i'w cymryd yn y maes hwn yn glir.</p>
<p>Pobl ifanc sy'n gadael gofal</p> <p>Treth Cyngor</p>	<p>2016/17</p> <p>Dylai Llywodraeth Cymru symud ymlaen gyda'u gwaith i eithrio pobl ifanc sy'n gadael gofal rhag talu treth y cyngor hyd at 21 oed er mwyn helpu i liniaru tlodi ymhlith ymadawyr gofal.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n croesawu'n fawr y rheoliadau a bennwyd i gyflwyno eithriad llawn o dreth y cyngor i ymadawyr gofal hyd at 25 oed, yn dilyn yr ymgynghoriad diweddar.</p>
<p>Mabwysiadu a chyswllt â brodyr a chwiorydd</p>	<p>2016/17</p> <p>Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol (NAS) i sicrhau bod hawliau brodyr a chwiorydd i gadw mewn cysylltiad yn cael eu hystyried yn llawn wrth gynllunio gofal mabwysiadu.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n nodi bod Llywodraeth Cymru a'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol (NAS) wedi croesawu'r argymhelliad hwn yn frwd. Mae ymarferwyr yn amlwg yn cydnabod y materion a amlygwyd yn yr adroddiad blynyddol hwn.</p> <p>Mae'r NAS yn ymroddedig i weithio gyda LIC mewn ymateb i'r argymhelliad hwn, ac maent wedi</p>

			<p>cymryd nifer o gamau, gan gynnwys comisiynu gwybodaeth newydd am hawliau cyswllt siblingiaid i bobl ifanc ac ystyried sut gellir cefnogi ymarferwyr a mabwysiadwyr i fynd ati'n rhagweithiol i ystyried cyswllt rhwng siblingiaid pan wneir penderfyniadau ynghylch mabwysiadu.</p> <p>Cafwyd cyllid ychwanegol hefyd ar gyfer Astudiaeth Carfan Fabwysiadu Cymru, i gynnwys edrych ar gyswllt siblingiaid, ac mae'r canfyddiadau i gael eu cyhoeddi'n fuan (ar ôl Mehefin 2019).</p> <p>Mae'n bosib nad yw'r bobl ifanc a gododd hyn gyda fi, a llawer o rai eraill tebyg iddyn nhw, wedi gweld unrhyw newid o ran polisi neu ymarfer eto, a dyna pam mae hyn yn dal wedi ei raddio'n Ambr.</p>
<p>Gofal Preswyl</p>	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru gyflawni yn erbyn cynllun gwaith eu Grŵp Gorchwyl a Gorffen, a sefydlwyd mewn ymateb i'm hargymhellion yn adroddiad Y Gofal Cywir.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Roedd yr argymhelliad hwn wedi cael ei raddio'n Wyrdd yn flaenorol oherwydd bod gwaith Llywodraeth Cymru yn cadw at y targed. Fodd bynnag, rwyf wedi bod yn pryderu fwyfwy ynghylch y diffyg cynnydd a newid amlwg i blant a phobl ifanc.</p>

			<p>Rwyf wedi mynegi fy rhwystredigaeth ynghylch hyn wrth Lywodraeth Cymru, a gofyn iddyn nhw greu cynllun gweithredu clir sy'n dangos sut byddan nhw'n symud ymlaen gyda'r gwaith yma yn y flwyddyn sy'n dod.</p> <p>Mae cynllun Gweithredu'r Grŵp i gael ei gyhoeddi ddiwedd mis Mehefin 2019, ac rwy'n gobeithio y bydd hynny'n dangos cynnydd amlwg mewn meysydd megis datblygu gofal ar gyfer y rhai sydd ar y continwwm angen uchaf ac estyn egwyddorion "Pan fydda i'n barod" i'r rhai sy'n gadael gofal preswyl.</p>
<p>Iaith Arwyddion Prydain</p>	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol sicrhau cymorth priodol gan y wladwriaeth ar gyfer anghenion cyfathrebu plant a phobl ifanc byddar a rhai â nam ar eu clyw a'u teuluoedd, gan gynnwys cyfleoedd i ddysgu iaith Arwyddion Prydain sy'n hygyrch ac yn fforddiadwy ar amrywiaeth o lefelau, a chyflogi staff mewn ysgolion sy'n cyfathrebu'n rhugl yn iaith Arwyddion Prydain, er mwyn ymateb i anghenion unigolion.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Mae'r angen am wneud cynnydd ar y mater hwn ar frys, a danlinellwyd yn nadansoddiad Llywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf 2018 o weithlu anghenion addysgol arbennig awdurdodau lleol, wedi cael ei ategu gan Adroddiad diweddar y Pwyllgor Deisebau er mwyn gwella mynediad i addysg a gwasanaethau trwy gyfrwng iaith Arwyddion Prydain.</p>

			<p>Er fy mod i'n dweud hynny'n wylidwrus, rwy'n falch o weld y Llywodraeth yn derbyn tri o'r pedwar argymhelliad a wnaed yn yr adroddiad hwn, ond rwy'n nodi bod angen mwy o fanylion ac eglurder ynghylch sut gellid eu cyflawni. Mae angen cynllun gweithredu clir, wedi'i gostio, i sicrhau bod anghenion unigolion yn cael eu diwallu. Rwy'n nodi bod effaith derbyn argymhellion y pwyllgor, ar hyn o bryd, yn niwtral o ran cost.</p> <p>Mae angen i'r cynllun gweithredu hwn gynnwys strategaeth benodol ar gyfer cynllunio'r gweithlu a dysgu proffesiynol ar gyfer athrawon a chynorthwywyr dysgu sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc sy'n fyddar neu â nam ar eu clyw.</p> <p>Mae angen hyn ar unwaith, gan nad yw traean o'r gwasanaethau AAA arbenigol yn teimlo, ar hyn o bryd, eu bod yn diwallu gofynion presennol plant a phobl ifanc sydd â nam ar eu clyw. Mae dros hanner y gwasanaethau AAA yn teimlo eu bod yn methu diwallu'r galw presennol trwy gyfrwng y Gymraeg.</p>
--	--	--	--

Dylai'r cynllun hefyd fedru dangos sut bydd yn cynorthwyo i gefnogi agweddau eraill ar fywyd plentyn, gan gynnwys y blynyddoedd cynnar, cyfathrebu â'u rhieni a'u ffrindiau, a chyfranogi mewn gweithgareddau hamdden a bywyd y gymuned.

Rwy'n falch bod Trafodaeth wedi'i chynnal ar Adroddiad y Pwyllgor Deisebau ar Ddeiseb P-04-628 *To Improve Access to Education and Services in British Sign Language*. Yn y chwarter diwethaf fe wnes i groesawu'r newyddion bod adolygiad o'r ddarpariaeth Iaith Arwyddion Prydain (BSL) i oedolion yng Nghymru i gael ei gynnal. Rwy'n ymwybodol bod yr adolygiad yn mynd rhagddo, ac rwy'n awyddus i weld y canfyddiadau.

Rwy'n falch o weld bod y cwricwlwm newydd yn awgrymu bod modd i blant a phobl ifanc ddysgu BSL fel iaith ryngwladol. Fodd bynnag, rwy'n dal i chwilio am eglurhad ynghylch a yw Maes Dysgu a Phrofiad Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn cynnwys plant sy'n defnyddio BSL fel prif iaith i gyfathrebu.

<p>Eiriolaeth Iechyd</p>	<p>2015/16 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod eiriolaeth cysylltiedig â iechyd i rai o dan 18 oed ar gael ac yn hygyrch i bawb sydd ei angen.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cynnal archwiliad o ddarpariaeth eiriolaeth mewn lleoliadau iechyd i rai o dan 18 oed ac yn symud ymlaen gyda mesurau i sicrhau bod unrhyw fylchau a nodir yn cael eu llenwi.</p> <p>Rwyf hefyd yn argymhell bod yr wybodaeth i gleifion 'Gweithio i Wella' yn cael ei diweddarau i roi cyfarwyddyd i bobl ifanc a'u teuluoedd ynghylch sut gallan nhw gael mynediad i eiriolaeth wyneb yn wyneb mewn lleoliadau iechyd ledled Cymru.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Fe wnaeth fy swyddfa gwrdd â swyddogion Llywodraeth Cymru ym mis Mawrth, ac roeddwn i'n falch o glywed bod y Prif Swyddog Meddygol wedi ysgrifennu at yr holl fyrddau iechyd ym mis Mawrth i ofyn am wybodaeth ynghylch eu gwasanaethau cwynion ac eiriolaeth. Ar hyn o bryd rwy'n disgwyl am ymateb gan Lywodraeth Cymru i alwad am gynllun, yn dilyn gwybodaeth sy'n awgrymu bod darlun cymysg o ran darpariaeth. Rwy'n deall ac yn gwerthfawrogi bod swyddogion Llywodraeth Cymru wrthi'n edrych ar hyn, ond ni welsom eto unrhyw dystiolaeth o newid gweithredol ar gyfer plant a phobl ifanc.</p> <p>Byddwn i'n disgwyl i Lywodraeth Cymru roi arweiniad wrth sicrhau bod yr holl fyrddau iechyd yn cyrraedd yr un safon ledled Cymru.</p>
<p>Cymorthdaliadau Trafnidiaeth</p>	<p>2016/17 Rwy'n annog Llywodraeth Cymru i sicrhau bod cymorthdaliadau trafndiaeth gyhoeddus i blant ar gael hyd at 18 oed, heb newid cymhwysedd yn 16 oed.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n falch bod y cynllun Fy Nhocyn Teithio wedi cael ei ail-lansio, a'i fod bellach yn cwmpasu ystod oed ehangach.</p>

	<p>2017/18</p> <p>Rwy'n argymhell y dylai'r cynllun newydd, o leiaf, sicrhau bod pris tocyn plentyn yn cael ei estyn hyd at 18 oed.</p> <p>Rwyf hefyd yn argymhell bod CRIA yn cael ei gynnal ar gynigion i ddiwygio cynllun Fy Nhocyn Teithio, er mwyn canfod unrhyw grwpiau a allai gael eu heithrio, fel rhieni ifanc a gofalwyr, ymadawyr gofal sy'n dilyn hyfforddiant yn y gweithle neu brentisiaeth, a'r rhai sy'n gwneud gwaith gwirfoddol.</p>		<p>Cafwyd 2,300 o geisiadau am deithio consesiynol rhwng y dyddiad lansio, sef Chwefror 14, a Mai 12 2019.</p> <p>Rwy'n nodi bod Prif Weinidog Cymru wedi mynegi ei awydd i gofrestru pob person ifanc 16-18 oed ar gynllun teithio consesiynol i ieuencid, er mwyn sicrhau bod yr holl bobl ifanc gymwys yn cael y gostyngiad. Byddwn i'n cefnogi hyn, o ystyried bod cyn lleied yn manteisio ar y cynllun ar hyn o bryd.</p>
<p>Gofal Plant</p>	<p>2016/17</p> <p>Trwy beilot y cynnig gofal plant ac unrhyw gynllun dilynol dylai Llywodraeth Cymru sicrhau nad yw plant rhieni sydd ddim yn gweithio yn colli cyfle i gael y gofal plant ychwanegol sy'n cael ei gynnig i blant rhieni sy'n gweithio.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Mae Bil Ariannu Gofal Plant (Cymru) bellach wedi dod i rym.</p> <p>Fe wnes i gefnogi argymhellion y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i ehangu geiriad y Bil, er mwyn caniatáu newidiadau a fydd yn sicrhau bod plant rhieni sydd ddim yn gweithio hefyd yn gallu cael mynediad i fanteision gofal plant.</p> <p>Fe roddais i dystiolaeth i'r Pwyllgor yn ystod cam 1, ac rwyf hefyd wedi cyhoeddi papur safbwynt ar hyn, sydd i'w weld ar fy ngwefan yma</p> <p>Mae'n destun siom i mi, er gwaethaf sylwadau a gyflwynwyd gennyf finnau ac eraill, y bydd rhai o'r plant a fyddai</p>

			<p>yn fy marn i yn elwa'n sylweddol o'r cynnig gofal plant yn methu cael mynediad iddo, a hynny ar sail amgylchiadau eu rhieni yn unig. Byddaf yn parhau i fonitro effaith y ddeddfwriaeth hon ar bawb dan sylw.</p> <p>Mae Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru wedi cyhoeddi'r adolygiad tystiolaeth integredig o systemau blynyddoedd cynnar, ac oherwydd ei berthnasedd i'r mater hwn, byddaf yn aros â diddordeb i glywed beth fydd camau nesaf Llywodraeth Cymru ynghylch y maes gwaith hwn, gan gynnwys canlyniad peilot newydd sydd wedi cael ei lansio yn Sir y Fflint.</p>
Bwlio	<p>2015/16 Dylai adolygiad Llywodraeth Cymru o'r Canllawiau 'Parchu Eraill' roi sylw i brofiadau uniongyrchol a safbwyntiau plant a phobl ifanc ynghylch effaith bwlio ac effeithiolrwydd polisiau ac arferion cyfredol. Dylai nodi'n glir sut mae'n bwriadu atal a thacio bwlio yn genedlaethol, ac amlinellu sut bydd y gwaith hwn yn dylanwadu ar ddiwygio'r cwricwlwm a hyfforddi athrawon.</p> <p>2017/18 Rwy'n argymhell y dylai canllawiau 'Parchu Eraill' Llywodraeth Cymru fynnu bod ysgolion yn integreiddio</p>	Dim newid	<p>Fe wnes i ymateb yn llawn i'r ymgynghoriad ar y canllawiau diweddaraf, gan nodi fy mod i'n falch o weld eu bod wedi'u llywio gan safbwyntiau plant a phobl ifanc.</p> <p>Fodd bynnag, datblygwyd y canllawiau ar wahân i ddiwygio'r cwricwlwm, y fframwaith hunanwerthuso er mwyn gwella, y dull ysgol gyfan o ymdrin â ieched a llesiant a'r cynllun gweithredu diogelwch ar-lein.</p>

	<p>strategaethau gwrthfwlio cadarn a lywiwyd gan blant a phobl ifanc i ddull ysgol gyfan o ymdrin â llesiant.</p>		<p>Nid wyf wedi cael gwybod am gynllun i ymgorffori'r canllawiau i'r newidiadau ehangach hyn, nac i gefnogi ysgolion i'w defnyddio trwy ddysgu proffesiynol.</p> <p>Mae'r canllawiau'n awgrymu bod ysgolion yn mynd ati'n rhagweithiol i fonitro achosion o fwlio, ond nid yw hynny'n statudol ofynnol. O ganlyniad, rwy'n pryderu y gallai effaith y canllawiau ar brofiad plant a phobl ifanc ym myd addysg fod yn fach iawn.</p>
<p>Ecsbloetio Plant yn Rhywiol (CSE)</p>	<p>2016/17 Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod data'n cael eu casglu'n gyson mewn perthynas â CSE ledled Cymru, er mwyn darparu darlun cenedlaethol o'r heriau sy'n ein hwynebu yng nghyswllt CSE. Dylai ddadansoddi'n fanwl a gweithredu ar sail heriau a bylchau a nodwyd gan y data cenedlaethol.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Rwy'n cydnabod bod camau gweithredol wedi cael eu cymryd gan Lywodraeth Cymru, gyda chydweithrediad Awdurdodau Lleol a chyrrff cyhoeddus eraill, i roi sylw i'r argymhelliad hwn. Cynhaliwyd peilot casglu data, a bu ymgais i safoni'r wybodaeth a gasglwyd.</p> <p>Fodd bynnag, er gwaethaf yr ymdrechion hyn, rwy'n deall bod anghysondeb cofnodi yn parhau, ac mae angen rhoi sylw i hynny. Mae'r canllawiau adolygu Ecsbloetio Plant yn Rhywiol yn cyflwyno cyfleoedd a heriau ymateb yn llawn i'r argymhelliad hwn.</p>

			<p>Rwy'n dal i fonitro cynnydd y gwaith hwn trwy fy rôl fel cadeirydd Bord Gron Ecsbloetio Plant yn Rhywiol, ac rwy'n deall bod camau wedi dechrau cael eu cymryd ers fy niweddariad diwethaf i sicrhau bod data penodol yn cael eu casglu ynghylch ecsbloetio plant yn rhywiol, fel rhan o'r trefniadau casglu data gwasanaethau cymdeithasol newydd/diwygiedig.</p> <p>Rwy'n cydnabod bod y drafft, Mesur perfformiad y gwasanaethau cymdeithasol: cōd ymarfer, sy'n destun ymgynghori ar hyn o bryd, yn cynnwys casglu data cenedlaethol ynghylch CSE. Rwyf wrthi ar hyn o bryd yn ystyried ymateb i'r ymgynghoriad yn ei grynsrth, a fydd yn cynnwys yr agwedd hon.</p>
--	--	--	---

<p>Cam-drin ac ecsbloetio rhywiol</p>	<p>2017/18 Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau y dylai darpariaeth y Ganolfan Atgyfeirio ar gyfer Ymosodiadau Rhywiol yn ardal pob bwrdd iechyd gynnwys mynediad 24/7 i rota o bediatregwyr ac archwiliwyr meddygol ffforensig sydd wedi cael hyfforddiant addas, fel nad oes rhaid i unrhyw blentyn aros oriau lawer, neu ddiwrnodau hyd yn oed, am archwiliad, a bod gwasanaethau cwnsela ac ymadfer digonol ar gael i ddioddefwyr ledled Cymru.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Bwrdd Iechyd Lleol Caerdydd a'r Fro sy'n arwain y gwaith hwn. Maen nhw wedi sicrhau penodiadau ymgynghorwyr newydd a gwaith arall i ddarparu cefnogaeth ychwanegol, tra bod trafodaethau ar waith i benderfynu ar ffurf y model i'r dyfodol.</p>
--	---	------------------	---

			<p>Mae'r ddarpariaeth yn dal i amrywio ar draws Cymru, ac mae hynny'n effeithio ar brofiadau plant.</p> <p>Rwy'n dal i fonitro'r ddarpariaeth bresennol sydd ar gael yma yng Nghymru. Mae hynny'n cynnwys datblygu model i'r dyfodol mewn perthynas â de, canolbarth a gorllewin Cymru. Rwy'n ymwybodol bod gwasanaeth interim bellach ar waith yng nghyswllt yr ardaloedd hyn, a dylai hynny gael effaith gadarnhaol ar brofiadau plant o dan 14 oed, o gymharu â'r trefniadau blaenorol. Rwy'n falch o glywed y bydd gwerthusiad o'r trefniant yn cynnwys ceisio barn plant, pobl ifanc a'u teuluoedd mewn modd sensitif. Er nad yw hyfforddiant a phrofiad gweithwyr proffesiynol perthnasol yn rhywbeth y gellir rhoi sylw iddo dros nos, bydda i'n parhau i roi pwysau ar y rhai dan sylw ynghylch y llwybr mwyaf diogel, ond hefyd yr un mwyaf amserol i sicrhau bod rhai 14 oed a throsodd yn cael mynediad at gefnogaeth bediatrig.</p>
Perthnasoedd Iach	<p>2017/18</p> <p>Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn symud ymlaen gydag argymhellion adroddiad eu Panel arbenigol, ac yn gwneud addysg perthnasoedd iach yn rhan statudol o'r cwricwlwm newydd. Dylai addysg</p>	Dim newid	<p>Roedd Papur Gwyn Llywodraeth Cymru ar y Cwricwlwm ac Asesu yn cynnwys Addysg Perthnasoedd a Rhywioldeb yn y ddeddfwriaeth sylfaenol arfaethedig ar gyfer y cwricwlwm</p>

perthnasoedd iach fod wedi'i seilio ar hawliau, a chael ei llywio gan ymwneud y dysgwyr a'r dyluniad.

newydd. Rwy'n croesawu hynny, a hefyd y pwyslais ar berthnasoedd iach oddi mewn i Faes Dysgu a Phrofiad lechyd a Llesiant.

Fodd bynnag, roedd y canllawiau Addysg Perthnasoedd a Rhywioldeb (RSE) yr ymgynghorwyd arnynt yn y gwanwyn yn siomedig, a dyna pam nad wyf wedi gallu dweud bod y cynnydd yn y maes hwn yn 'wyrdd' eto. Er bod yr egwyddorion a'r weledigaeth yn galonogol, nid oedd y canllawiau'n cynnwys digon o fanylion i fedru trosi egwyddorion yn ddysgu ac addysgu. Mae diffyg manylion hefyd o ran datblygu'r weledigaeth hon ym Maes Dysgu a Phrofiad lechyd a Llesiant.

Rwy'n annog y Llywodraeth i edrych eto ar y canllawiau RSE, a hynny'n fanwl, gan bwysleisio'r angen am weithio gydag arbenigwyr ym maes RSE, y proffesiwn addysgu a phobl ifanc, er mwyn datblygu dogfen sy'n rhoi mwy o eglurder a gronynedd i weithwyr addysgu proffesiynol ynghylch yr wybodaeth, y sgiliau a'r profiadau sy'n briodol ar gyfer plant a phobl ifanc ar wahanol adegau yn eu datblygiad.

			Heb hynny, mae perygl y bydd plant a phobl yn colli cyfle i ymwneud â maes dysgu y mae angen dybryd amdano.
Rhaglen Cyswllt Ysgolion Cymru Gyfan	<p>2017/18</p> <p>Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithredu i gytuno ar fodel ariannu gyda'r pedwar heddlu, er mwyn sicrhau bod holl ysgolion Cymru yn parhau i elwa o gael perthynas gadarnhaol gyda swyddog cyswllt yr heddlu, a bod rôl y rhaglen o ran cyfrannu at Faes Dysgu a Phrofiad Iechyd a Llesiant yn y cwricwlwm newydd yn gydlynus ac yn addas at y dyfodol. Dylid cynnal asesiad o effaith unrhyw benderfyniad ynghylch dyfodol y Rhaglen ar hawliau plant.</p>	Dim newid	<p>Yn dilyn cynnig i leihau'r cyllid ar gyfer y rhaglen hon, mae'r Llywodraeth a Heddluoedd wedi cytuno i ddarparu'r cyllid hwnnw. Mae adroddiad ar y gweill ar adolygiad sydd wedi edrych ar gynnwys, cyrhaeddiad ac effaith Rhaglen Graidd Cyswllt Ysgolion, er mwyn sicrhau ei bod yn datblygu'n unol â materion a blaenoriaethau sy'n dod i'r amlwg, fel troseddau cylllyll.</p> <p>Rwy'n deall bod barn plant a phobl ifanc wedi cael eu casglu fel rhan o'r adolygiad hwnnw er mwyn llywio unrhyw ddatblygiadau yn y dyfodol.</p>
Darpariaeth breswyl ar gyfer Anghenion Iechyd Meddwl/ cymhleth	<p>2017/18</p> <p>Rwy'n argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cymryd camau pendant tuag at gomisiynu darpariaeth newydd sy'n gallu diwallu anghenion gofal a iechyd meddwl y nifer bach o bobl ifanc sydd ag anawsterau ymddygiad ac emosiynol heriol iawn, nad oes fawr ddim darpariaeth breswyl addas ar eu cyfer yng Nghymru ar hyn o bryd.</p>	Dim newid	<p>Fe alwais gyfarfod o uwch-swyddogion ym mis Hydref 2018 oherwydd fy mhryder ynghylch diffyg cynnydd a chydlynu rhwng adrannau'r Llywodraeth ar y mater hwn, ac rwyf wedi trefnu i ailgynnwll y cyfarfod hwn ym mis Gorffennaf.</p>

			<p>Cyhyd ag y gwyddom, ni chyflwynwyd cynigion i'r Gronfa Trawsffurfiant sy'n cynnwys yr elfen hon.</p> <p>Rwy'n dal i deimlo rhwystredigaeth ynghylch diffyg cynnydd ar yr agenda hon. Rwy'n dal i dderbyn achosion sy'n dangos y sefyllfa anobeithiol, a pheryglus o bosib, sy'n codi ar gyfer plant a phobl ifanc y mae'r diffyg darpariaeth yma'n effeithio arnynt.</p> <p>Ym mis Mehefin, fe ysgrifennais i at y Gweinidog a'r Dirprwy Weinidog lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, yn mynegi fy rhwystredigaeth ddofn ynghylch y diffyg cynnydd hwn, ac yn awgrymu ffyrdd posibl ymlaen y gallai'r Llywodraeth eu defnyddio i gyflawni'r ddarpariaeth hollbwysig hon.</p>
<p>Elw mewn gofal</p>	<p>Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod awdurdodau lleol yn cyflawni eu dyletswyddau o dan Adran 16 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) i gynnwys plant a phobl ifanc wrth ddylunio a chyflwyno gwasanaethau, a chynyddu'r amrywiaeth o wasanaethau nid-er-elw, fel bod modd gwario arian sy'n cael ei fuddsoddi mewn gwasanaethau gofal cymdeithasol ar wella'r canlyniadau i blant, yn hytrach na darparu elw i gyfranddalwyr.</p>	<p>Dim newid</p>	<p>Hyd yma nid wyf yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori â phlant a phobl ifanc i glywed eu barn nhw ar y pwnc hwn. Yn y cyfamser, fodd bynnag, mae pobl ifanc wedi dod ataf fi i fynegi pryder bod eu darparwyr yn derbyn llawer o arian, a'u bod nhw ddim yn siŵr i ble mae'n mynd.</p>

Rwyf wedi rhoi tystiolaeth i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ar y pwnc hwn yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, fel y mae eraill, gan gynnwys grŵp o bobl ifanc sydd â phrofiad o ofal.

Rwy'n ymwybodol bod Llywodraeth Cymru wedi bod yn casglu gwybodaeth ynghylch gwahanol fodelau o ofal, a'r peilota sydd wedi digwydd yn Lloegr. Nid yw'r gwaith wedi mynd ymhellach ar hyn o bryd, ac ni nodwyd bwriad i symud tuag at wasanaethau nid-er-elw.

Mae disgwyl y bydd Arolygiaeth Gofal Cymru yn cyhoeddi eu hadolygiad thematig o Gartrefi Gofal i Blant ym mis Mehefin 2019, a bydd hynny'n darparu gwybodaeth i'w chrosawu ar nifer y cartrefi sydd ym meddiant awdurdod lleol a nifer y cartref preifat.

Er fy mod i'n sylweddoli bod rhaid peidio a thanseilio sefydlogrwydd y sector ag unrhyw newidiadau sydyn, rwy'n credu y byddai gweithio tuag at

			ddileu elw fel nod polisi tymor hwy yn cael ei groesawu'n gynnes gan bobl ifanc a'r rhai sy'n comisiynu gwasanaethau fel ei gilydd.
--	--	--	---